

rejt gép”, a városiasodó szerencsétlenkedés megmutatása – például a nagyon eltalált *A porszívó leányok*-ban, „Aloe Vera és Ezot Erika” versében. (M)ars poeticáját Szonda nem hagyja egy meghatározatlan súly mögött elveszni, hanem itt-ott felbukkanó, talán szándékosan latens szerelmi sejtetésein keresztül megéreztetni olvasóival, és állandóan önmagára figyelmeztet: „De próbáld abbahagyni, / hogy lásd: a pillanat, mit hordoz, / a kellő szép – szomjúság a borhoz.” (*A szép szomjúsága*)

SZEKERES NIKOLETT

(*Előretolt Helyőrség Könyvek, Kolozsvár – FISZ Könyvek, Bp., 2002. 76 o.*)

Turczai István: *Sms 66 kortárs költőnek*

Turczai István azt mondta nekem (telefonáltunk), miután megtudta szándékomat, könyvről írandó, hogy nyugodtan írjak „rosszat”, ha rossz a kötet. Hogy ne csináljunk barátságkérdést ilyesmiből. Ámen. Később, végigolvasva az sms-eket, akaratlanul is Ottlik Medve Gábora jutott eszembe, ahogy képzeletben Petőfi-vel vitázik a *Nemzeti dal* kapcsán: Hát hülye vagy, Sándor?! Értsd: miért kellene nekem „rosszakat” írni most? Semmi okom rá.

Pompás kis műfajújítás, formai neológia ez a kötet. Ugyan elsőre már létezésének pusztá tényével is megbotránkoztat: az sms-eket mint költői megnyilatkozási formát tárja elénk a szerző. Ismerve a tömegkommunikáció eme fajtáját (mostantól: műfaját?) és annak általános nyelvi igénytelenségét, behatároltságot (pozitívabb irányból közelítve: esetenként hallatlan ötletességét is), ijesztőnek tűnhet a tény, hogy „eből” lett itt költészet. Nem nyújtom tovább: az olvasó meg fog lepődni. A könyv számos pontján ugyanis, ahol Turczai István tehetségének legjavát nyújtja, a kétségtelen, tiszta Költészettel találkozhatunk. „Mondd, miért nem mindegy mégis, / esik vagy fúj odakint, hogy itatja-e / fény a papírlapot, amikor // belül sincs már maradásunk?” (*Ma melegfront-ra*) – írja Turczai Orbán Ottónak, az akkor még élő Orbán Ottónak. Tökéletes szerkezet, elragadó sorok.

Egyéb üzenetekben, mondhatni: a kevésbé „költői” helyeken, előelőbukkan egyfajta maró gúny, fricska, ami sohasem túlzó vagy túlzóan bántó. „kapcsolatom a költőtársakkal az atyaitól az anyázig terjed” – írja a szerző a kötet fülszövegében. És valóban, esetlegesen a szokottól eltérően, maga a mindennapi élet, annak ritmusa köszön vissza, válik költészetté Turczai István verseiben, ahogy a harag, a nemszeretés természetes „tartozéka” érzelmi létezésünknek. Petőcz András például a következő

kritikát kapta: „ha megkérdezed, mit csináltam, / amíg te amerikában nem csináltál / semmit, nem mondom meg, mert / az furcsa lenne, ha megmondanám, // hogy nem csináltam semmit / és abból is lett egy verseskötet”. (Ha megkérdezed)

Szót kell ejtenem e helyt még a kötetben szép számmal fellelhető szójátékokról. Szójátékot írni, kitálatni köztudottan könnyű – megannyi olcsó megoldás kínálkozik. Ezzel ellentétben – vagy emellett, ha úgy tetszik – jó szójátékot írni nehéz, olyat, amely a formai bravúron túl is mutat valamit, mozog. Turczi Istvánnak sikerült megragadnia a játék lényegét, a legtetszetősebb darab Timár Györgynek szól, idézem: „Itt haiku lesz, / ott bevásárlóközpont: / Költőnk és Cora.” (*Itt haiku*)

A további válogatás, idézgetés: nehéz. Ez abból eredeztethető, hogy talán az egy kezdő vers (*Itt ülsz*) kivételével az összes nagyon jó. Idézhető. És: az olvasó „idézzé” is csak magának az egészet; röhögjön, sírjon. A feltételek adottak.

Mindent egybevéve, örülök ennek a kötetnek. Örülök, hogy jó. És ez nem az, hogy barátság-kérdést csinálnék ilyesimből. Ámen. Töröm a fejem, mi rosszat írhatnak a végére. Meg is van: Turczi István kihagyott a szórásból. Nem írt nekem. „Csak azért szólok, hogy tudd, / kérlek alásan.” (*A nők*)

BABICZKY TIBOR
(*Orpheusz Kiadó, Bp., 2002. 88 o. 1500 Ft*)

Sárkány Márta: *Nénje és más történetek*

Sárkány Márta első könyvében *Nénje* című kisregénye és elbeszélései olvashatók. A regény egy középkori, árván fölnevelkedett nő visszaemlékezése százhusz kilós, kivételes érzelmi gazdagságú, krisztusi karizmával megáldott nagynénjére. Az elbeszélés egyik, bevallott tétje: megmutatni a különlegességet egy olyan emberben, akinek életében mindössze három-négy esemény történt. Sikerül. A szövegben a legvonzóbb a biztos kézben tartott érzelmosság. A mesélő visszaemlékező helyzetéből következően Nénje, a könyv hőse a legfontosabb ember volt érzelmi életében, és ezt nem titkolja. Különösen jól tart egyensúlyt: anélkül érzélgős, hogy szírupossá válna. Ezt nagyrészt azokkal az eszközökkel éri el, melyek lehetlenyi hatókörű abszurd hatást keltenek. Feje tetejére állítja a várakozásunknak megfelelő logikát: „Amíg volt tiszta edénye, nem mosogatott [Nénje]. Ha elfogyott a tiszta edénye, én mosogattam el.” Esterházyra emlékeztető leírásokat ad: „Róla nem tudok semmit sem mondani azon kívül, hogy ötször mondta ki a holtomiglan-holtodiglant, és mind az ötször a második variáció jött be.” Vagy: „Elég keveset tartózkodott otthon, és ha hazament, akkor is vagy ivott, vagy ordított, vagy